

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9-10

Тема заняття: Малюнок гіпсового черепа людини. Композиція. Об'єкти. Розміри малюнка. Вибір пози. Освітлення. Одяг. Зачиска. Перспектива малюнку.

Мета заняття: Опанування методами ескізного малюнку гіпсового черепа людини.

Зміст заняття: Аналіз постановки. Виконання зарисовки. Компонування предметів постановки в заданому форматі. Компонування предметів, знаходження пропорційних співвідношень, робота над виявленням характеру форм предметів постановки. Виконання зарисовки.

Вихідні дані: Аналіз постановки. Виконання зарисовки. Вибір точки зору. Оптимальне композиційне розміщення узагальненої форми. Виконання ескізного малюнку, проведення вертикальної (профільної) осі по всій формі, яка умовно ділить череп симетрично на дві половини.

Основні завдання:

- Виконати зарисовку ескізного малюнку черепа людини;
- Визначити та проаналізувати оптимальне композиційне розміщення узагальненої форми голови;
- Визначити вертикальну (профільну) ось по всій формі, яка умовно ділить череп симетрично на дві половини;
- Виконати послідовність виконання малюнку голови.

Композиція.

Який би тип портрета ви не зібралися малювати, слід також вибрати, як буде представлений об'єкт: можна зобразити лише голову (або тільки частину обличчя), а можна намалювати всю фігуру. У певних умовах для більшої виразності портрета може виявитися корисним намалювати тільки частина тіла, наприклад голову, плечі, груди і руки. У цьому випадку, щоб знайти найкраще положення тіла, а також створити ефектну, добре підбрану і не «монотонну» композицію, вам доведеться зробити безліч ескізів. Уникайте такого розміщення об'єкта, при якому увага глядача розсіюється. Не забувайте, що в будь-якому випадку центральною точкою портрета має бути особа, перш за все очі. Пам'ятайте, що руки можуть бути не менш виразні, ніж особа: і в жести, і за формою, і за їх ролі в композиції. І якщо, на вашу думку, руки натурника «характерні», то включайте їх в композицію малюнка.

Об'єкти.

Створення портрета людини вимагає здатності не тільки схопити і намалювати риси, схожі з оригіналом, але й передати характер і стан душі натурника: саме в цьому полягає художня цінність портрета. Може виявитися корисним тимчасово зупинитися на зображенні найбільш часто малюються об'єктів: нагадаю, що копіювання особи кожної людини визначається законом («права на зображення»), тому ви повинні отримати у натурника (ці) дозвіл на відтворення рис його (або її) особи і можливу публічну демонстрацію його (її) портретів.

Розміри малюнка.

Розміри особи на мальованому портреті не повинні перевищувати реальні розміри більше ніж не дві третини, в іншому випадку можливе порушення пропорцій. Ви можете використовувати листи розміром не більше ніж 40x50 см, якщо на портреті буде зображена тільки голова, і не більше ніж 50x70 см для зображення всієї фігури.

Зверніть увагу на те, що особа не повинна розміщуватися прямо по центру аркуша - його слід змістити трохи в сторону або вгору.

Вибір пози.

Загальним правилом, під портретом розуміється малюнок, що зображає «бюст», тобто голову і плечі, проте він може також включати в себе передпліччя і руки або навіть всю фігуру.

Якщо ви малюєте з натури, врахуйте, що натурник (ца) повинен (повинна) сидіти в природному і зручній позі, щоб егс

(Або її) особа перебувала приблизно на рівні вашого, і що вираз обличчя має бути розслабленим і в той же час ясно відображати характер людини - це дозволить вам схопити не тільки фізичне, а й психологічне схожість. Слід вибрати положення, що підкреслює соматичні характеристики об'єкта. Для цього розташуйтеся на відстані приблизно двох метрів від натурника (ці) для зниження ефекту ракурсу: в принципі оптимальним вважається становище в три чверті обороту, але цікавими можуть виявитися і зображення в профіль або анфас.

Освітлення.

Воно повинно бути трохи розсіяним і виходити з одного джерела світла (вікна, лампи) трохи вгору і в бік. Саме таким чином риси обличчя будуть чітко виділені, але це буде зроблено «м'яко», без утворення неприємних тіней під носом, під губами і навколо очей. Уникайте сильного штучного освітлення (наприклад, фотоосвітителя) або прямого сонячного світла, які дають саме такий ефект; вони підкреслюють кожен невеликий дефект шкіри і позбавляють об'єкт витонченості. Крім того, вони змушують натурника (цу) напружувати м'язи обличчя, надаючи йому неприродне вираз.

Одяг.

При створенні портрета в повний зріст одяг має чимале значення: по своїй композиційної і естетичної функції, за інформацією, яку вона несе про особу, її соціальний стан, емоційний стан об'єкта, а також про епоху і оточенні. Тому надайте натурника (це) самостійний вибір костюма, давши лише рада, що краще віддати перевагу тому одязі, яка за своєю формою і за рахунок свого матеріалу могла б бути корисна для композиції малюнка. Зверніть увагу на розташування складок тканини, і ви побачите, що вони різні в залежності від її структури: м'яка і легка (на ній утворюються маленькі складочки) або щільна і важка (на ній утворюються більші і нечисленні складки). В обох випадках складки «спадають» з «точок напруги»: плечей, ліктів, колін і т. Д. Малюйте тільки основні і найзначніші за напрямком і обсягу складки, ігноруючи дрібніші, які можуть внести в малюнок деяку сумбурність. У певних умовах часткове оголення тіла (наприклад, плечей, грудей і спини) на жіночому портреті може підкреслити найбільш яскраві і красиві особливості натурниці.

Зачіска.

Волосся (як в цілому, так і в залежності від їх кольору і кількості, а також стрижки) є дуже важливим елементом малюнка, що характеризує особу: художник може використовувати їх форму для кращої композиції портрета, за контрастом пом'якшуючи або виділяючи риси обличчя натурника (ці). Якщо ви малюєте жінок (у яких зазвичай більш пишна шевелюра), віддавайте перевагу простим, скромним, акуратно укладеним зачіскам. Волосся слід зображати як «масу»: потрібно схопити колір і обсяг всієї шевелюри, спробувати виділити основні пасма. Для цього необхідно передати затемнення і освітлені ділянки, лінії поділу, ігноруючи незначні відблиски і саме волосся: для їх зображення досить декількох тонких і чітких ліній. Використовуйте м'який

олівець і рішуче проводите широкі лінії, а якщо ви хочете створити незвичайний ефект «текстури» - проводите їх в різних напрямках. Особливу увагу приділяйте зображенню нечітких, розмитості ліній, що позначають кордон волосся, перш за все на лобі і скронях.

Розміри малюнка.

Розміри особи на мальованому портреті не повинні перевищувати реальні розміри більше ніж не дві третини, в іншому випадку можливе порушення пропорцій. Ви можете використовувати листи розміром не більше ніж 40x50 см, якщо на портреті буде зображена тільки голова, і не більше ніж 50x70 см для зображення всієї фігури.

Зверніть увагу на те, що особа не повинна розміщуватися прямо по центру аркуша - його слід змістити трохи в сторону або вгору.

Вибір пози. За загальним правилом, під портретом розуміється малюнок, що зображає «бюст», тобто голову і плечі, проте він може також включати в себе передпліччя і руки або навіть всю фігуру.

Освітлення.

Воно повинно бути трохи розсіяним і виходити з одного джерела світла (вікна, лампи) трохи вгору і в бік. Саме таким чином риси обличчя будуть чітко виділені, але це буде зроблено «м'яко», без утворення неприємних тіней під носом, під губами і навколо очей. Уникайте сильного штучного освітлення (наприклад, фотоосвітителя) або прямого сонячного світла, які дають саме такий ефект; вони підкреслюють кожен невеликий дефект шкіри і позбавляють об'єкт витонченості. Крім того, вони змушують натурника напружувати м'язи обличчя, надаючи йому неприродне вираз.

Перспектива

Перспектива представляє собою графічний метод, що дозволяє відтворити обсяг простору на плоскій поверхні. Відповідно, голова, для правильного її зображення, повинна малюватися (як і будь-який інший предмет) з урахуванням правил перспективи. Наведених нижче схем, як мені здається, цілком достатньо для освіження в пам'яті деяких базових принципів, таких, як лінія горизонту, точка зору і точка сходу. Якщо ви уявите собі голову, вміщену в куб, кути якого сходяться на найбільш виступаючих її частинах, вам буде простіше «вписати в перспективу», хоча й трохи приблизно, і частини обличчя. Потім ви можете взятися за більш скрупульозне вивчення перспективи, розглядаючи голову як геометричну фігуру в яйцеподібному або циліндричному обсязі.

